

ADMINISTRAȚIA ROMÂNĂ

Organ al Uniunii Generale a Notarilor Comunali și Cereuali din România

DIRECTOR ȘI REDACTOR RESPONSABIL :

ALEXANDRU BUHA,
consilier orășănesc, președintele notarilor
și profesor al școlii de notari, Lugoj.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
LUGOJ, STRADA BISERICII No. 24.

PRIMREDACTOR :

Dr. ALEXANDRU VASILIE

Cuprinsul :

<p>1 Notarul Comunal, de: Virgil Ionescu Darzeu,
Director Min. de Interne</p> <p>2 Popularitatea Notarului . . . ! de: Un notar</p> <p>3 Rolul notarului la Administrația Comunală, de:
P. P. B. notar</p>	4 Despre Pomărit, de: Ioan Groșoreanu 5 Rezumate de jurisprudențe. 6 Publicațiuni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ADRESA.

Notariatul și Primăria

Biblioteca Universitatii

Cluj

p. u. _____

judetul : _____

ABONAMENTUL :

Pe 1 an 200 Lei
Pe 1/2 an 100 Lei

Apare în 1. și 15. a fiecărei luni.

MANUSCRISELE

să primesc până în 10 și 25 a lunii
și nu se înapoiază.

TIPOGRAFIA LUDOVIC SZIKLAI, LUGOJ.

ADMINISTRATIJA ROMÂNĂ

Organ al Uniunii Generale a Notarilor Comunali și Cercuali din România

DIRECTOR ȘI REDACTOR RESPONSABIL:

ALEXANDRU BUHA,
consilier orășănesc, președintele notarilor
și profesor al școlii de notari, Lugoj.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
LUGOJ, STRADA BISERICII No. 24.

PRIMREDACTOR:

Dr. ALEXANDRU VASILIE

Notarul Comunal.

Una din cele mai principale funcțiuni sociale, cu multă răspundere, ca și cu multe atribuțiuni, e fără îndoială funcțiunea de notar comunal.

S'a scris mult, după cum s'a și evidențiat mult, rolul Notarului Comunal, cu dorința, tutuor, de a-i da toată atențiunea, la care are dreptul, și dacă articolele 366—372 ale Cap. IV, din noua lege a Unificării administrative, nu ar avea în alcătuirea lor, tot ce s-ar mai fi putut adauga, să se obție Notariatele comunale cele mai desăvârșite, sunt câștigate multe din drepturile, pe care cei din Ardeal le aveau mai complexe, dar cei din vechiul regat, nu le știau și nu credeau că le vor obține vreodată.

De aceea spun, că pentru notarii vechiului regat, articolele menționate sunt un adevărat progres și tind a-i ridica întrun timp oarecare, la înălțimea culturală a colegilor lor din Ardeal.

Dacă prin art. 366 din lege notarul are atribuțiuni, mai aproape de importanța rolului său într-o comună, apoi în mare parte acest bun a fost introdus, în lege, din dispozițiunile existente în legea administrativă din Ardeal.

Aliniatul 8 al aceluiași articol zice: »Notarul este șeful poliției administrative din comună«.

Până la introducerea acestui aliniat, — vorbesc din vechiul regat — în comunele rurale încă nu se știa, care dintre autoritățile administrative este conducătorul vieții administrative: Primarul? Notarul? Sau șeful de post de jandarmi? din care cauză conflictele nu erau rare

și consecințele neînțelegerilor acestora, erau scăderea prestigiului tutuora și a administrației în genere.

Și faptul că în aliniatul următor, — 9 — se precizează că: »el este ofițer al poliției judiciare, auxiliar al parchetului în cazuri de flagrante delict, putând lua toate măsurile ca infracțiunile să nu dispară, dispunând deținerea faptuitorilor la dispoziția autorității superioare; că poate primi plângeri în jurul contravențiilor, cercetându-le și constatându-le«, sunt drepturi pe care Notarul din vechiul regat nu le avea, i-au ridicat prestigiul, l'au încadrat ca funcționar personalitate, în conțer'ul restului de autorități din comună.

Față de cei din Ardeal, e o scădere. Acolo notarii cercuali, erau personaje de multă importanță fapt, care determina ca aceste posturi să fie ocupate de titrați, și cu experiență administrativă.

Totuși, funcțiunea de notar în comunele țării, în noua alcătuire a legii actuale, reprezintă o unitate, care va deferi modificări, în viitor, în măsura selecționării funcționarilor și obligațiilor nou culturale ce li se vor cere, dar e o lege unitară și aceasta e mult, față de ansamblul legislațiilor de până acum, cari mențineau mai mult un separatism, decât o apropiere.

Articolul 369 al. a. dealtfel e în sistemul celor de mai sus și o garanție că va deveni — Corpul Notarilor tot așa de importanță în con-

certul vieții administrative, ca și Colegii lor: prețorii, funcționarii administrației centrale etc.

Mă opresc asupra art. 372 care reprezintă echitate față de funcționarii administrativi dându-le dreptul de a încasa taxe pentru diferitele acte ce le redactează în interesul locuitorilor, taxe ce vor fi aprobate de către Minister, după ce se va lua avizul Consiliului superior administrativ.

În articolul »O nedreptate« publicat în Nr. 4/923 tot în această revistă, arătăm ce eroare făcuse legiuitorul, dându-se dreptul avocaților, spre art. 40 din »legea pentru organizarea unificarea corpului avocaților«, de a contrasemna toate actele ce se introduce în justiție, când știut este că principalele chestiuni care alimentează forurile judecătorești, sunt procurate și alcătuite în majoritatea cazurilor — la țară — de acesta a toate știutor care este notarul comunal.

Prin această dispozițiune justițiabilul în completarea actelor regurge numai la Avocați, cari primiau echivalentul muncă în bani, bani ce s'ar fi convenit să fie dați notarului comunal.

Mai adăugam, că în Ardeal și Banat există un Regulament pentru taxele a trebuie fi percepute de notarii comunali și cercuali pentru

lucrări oficioase ce ar efectua și cari sunt enumerate și statorite pentru toate cazurile.

Indreptăm toată lumea, pe care ar fi interesat-o aceste încasări, să ia cunoștința de No. 9—10 ale revistei »Administrația Română« organul notarilor comunali și cercuali din Transilvania, Banat și părțile ungurene care la paginile 13, 14 și 15 publică regulamentul de care vorbesc mai sus.

Art. 372 din noua lege administrativă, repară nedreptatea art. 40 din legea corpului avocaților și menține din avantajul pe care corpul avocaților trebuie să-l aibă, pentru că li-se cuv ne și e o ușoară ameliorare a situației lor materiale.

Ca și pentru subprefecții de județe, și pentru notarii comunali, — în special pentru vechiul regat — legea administrativă, îi organizează într'un corp de elită administrativă recunoscându-li-se dreptul de a fi considerați ca principali funcționari în ansamblul funcționarilor publici, de a li se crea o ierarhie și cu timpul de a fi prima treaptă a funcțiunilor administrative, prin cari va trebui obligator să treacă toți funcționarii de carieră a acestui vast și interesant organism în viața statelor.

Virgil Ionescu Darzeu
Director Min. de Interne

Popularitatea notarului . . . !

Nu cred să fie în Ardeal — prin comunele rurale — funcționar public — căruia să i-se atribuie atâta ură și dușmănie — ca și la notarul comunal, și toate pentru ce? Este foarte ușor de ghicit: notarul actual — afară de acia că face pe funcționarul administrativ cu nenumăratele chestiuni — este ofițer al stării civile, șeful biroului de populație, șeful poliției administrative, de regulă și președintele comitetului școlar, membru în comisia de zidiri etc. — mai îndeplinește și o funcțiune — cu totul neplăcută populației dela sate — de perceptor al fiscului.

În atare calitate — unde trebuie să încaseze o sumedemie de venite a statului (imp. agr. comercial, profesional, pe clădiri, global, taxe de

echivalent, taxe de înregistrare, taxe de spectacole, impozit pe cifra afacerilor, taxe de electricitate, taxe după făină — și mai știe Dzeu câte taxe de diferite calități și cantități — toate dela populație și la timpul prescriș, așa că azi individul X a achitat cu mare greutate un impozit, mâine i-se cere să achite, taxele pe cifra afacerilor, iar de năcaz poate a aranjat și un chef cu dans — poimâine îl ia notarul la trei — ca să achite imp. pe spectacole. Acest lucru așa merge tot anul și așa se continuă în anul viitor și mai departe. Cu cât năcaz și câtă amărăciune se pot încasa aceste venite ale statului și ale comunei — numai bietul notar știe — care trebuie să le execute. Acum de câțva

timp ne sosesc ordine — peste ordine — care amenință cu tragerea la răspundere pe cale disciplinară — ba chiar cu suspendarea. Notarul le cetește și le comunică primarului și percepătorului comunal ca să plece prin sat la punerea sub sechestru a obiectelor contribuabililor cari nu vor să achite impozitele.

Primarul — percepătorul eventual vre-un jurat — imediat pleacă și aplică sechestru, însă fiind toți din sat cu o ramificație întinsă de rudeni și prieteni — pun sub sechestru un car sau un plug pe care-l lasă tot la proprietar — în speranța ca doară în 15 zile o să vină și o să achite impozitele. Notarul văzând procesele verbale — așteaptă sărmanul ca să vină contribuabilii să achite — însă de geaba așteaptă că nu vine nimeni — atunci cam la vre-o 2-3 luni trimite pe primarul sau percepătorul să sechestreze obiectele puse sub sechestru — însă aceștia sub motiv că au de lucru — sau nu execută ordinul sau dacă și pleacă prin sat — fiind constrânși de notar — atunci nu fac nimic, spunând notarului că carul este pe câmp, iar plugul nu l-a putut aduce deoarece nu a avut car cu ce să-l aducă — iată deci că nu au adus nici un rezultat, nu vreau să facă nimic, nu camva să și piardă popularitatea. Atunci, ce rămâne de făcut, căci ordinele nu sau dat primarului ci notarului — notarul săpărat și năcăjit — cere jandarmi și pleacă prin sat la sechestru, iar ajungând la oamenii cari nu se pot stăpâni — îi aude injurând și strigând că ce fel de lucru este și acesta și că așa nu s'a mai făcut la el de când trăiește pe lume. Fiind deci contribuabilul constrâns la achitare pe această cale, la tot cazul că achită datoriile, însă când merge notarul pe drum, vede că în loc să-l salute, să-i deie bună ziua țăranul — își întoarce capul la altă parte! De ce? Pentru că are o dușmănie, o ură ne mai pomenită față de notarul care și-a făcut datoria

către țară și superiori. Acest lucru se întâmplă și prin satele cu populație curat românească, dar ce și cum este în comunele din secuime — Treiscaune Odorheiu, Ciuc, unele pe lângă faptele de sus ale bietului notar, mai contribuie și un alt factor, anume acela, că printre notarii băștinași secui, ici-colo se mai află și câte un biet român — aruncat de soarte, printre ei. Aici apoi să vezi ură și dușmănie față de notarul român. Ca toți și notari români să nu se așeze printre ei, apoi secuii se îngrijesc ca să ducă o luptă aprigă și se deschidă o blocă latentă — pe calea materială — și anume în loc să meargă la notarul român să le facă vre-un contract sau testament — mai preferă să meargă 10—20 km. la oraș și să le facă cu un avocat sau notar public de alor, decât să plătească vre-un ban notarului român, care poate scrie și el la fel cele solicitate. Menționez, că la domni de sus trebuie să le plătească apoi barem de 10—15 ori mai mult ca la notarul comunal, însă n'are de-a face când e vorba de-a lor.

Toate aceste după un sistem oareșcare de prigonirea elementului românesc dintre ei — ca astfel să nu fie nimenia printre ei ca să-i observe și să le controleze afacerile lor, unele neadmise din puncte de vedere al ordinii și siguranței publice, deci notarul român, neavând — unii alte mijloace de traiu — iar salariul de 2000 Lei, nefiind suficient, venitele particulare se duc — la alții, nu are altceva de făcut numai să plece din sat și să cedeze locul unui coleg de al său din sângele populației băștinașe.

Așa cam stau lucrurile pe aici pe la noi și poate în mai multe comune. Asta-i trista realitate și nu putem face nimic pentru sistarea ei; în tot cazul necesită luarea de măsuri convenite pentru sistarea acestei stări de lucruri dezastruoase.

Un notar

Rolul notarului în Administrația Comunală.

Ce a fost, ce este și ce va trebui să fie notarul Comuna rurală.

Acum, în urma înmulțirii cu nemiluita a tot soiul de secte religioase, când războiul mondial a stricat din temelie aproape tot ce fusese bun în sufletul masei poporului nostru și în sfârșit, când în vâlmașagul luptelor politice lipsite de orice sistem sănătos, poporul nostru — de altminteri, destul de blajin și bun — a fost amestecat fără nici un scrupul în picaneria murdară a politiceii, zisă democratică, — credința — singura bază fundamentală a moralității unui Stat, a început să alunece pe povișul disconsiderării și concomitent cu ea, rolul sublim al bisericii și „preotului-păstor sufletească” a fost redus la o funcțiune de paradă, necesară aproape numai pentru a oficia la botezuri, cununii și înmormântări, — era fatal, ca mulțămirea disconsiderării autorităților suspuse și Notarul comunal, care până mai ieri-alaltăieri fusese stâlpu de care se sdrobeau neputincioase toate talazurile vieții dela sate, (vorbesc de notarul ardelean) să devină și el în timpul din urmă un simplu agent al Județului, o sculă fără voință în mâinile guvernanților, cari atunci, când persistă a-l ținea pe Notar ca pe o frunză 'n vânt, se mângăie totuș cu nădejdea, că prin noua lege administrativă notarul, dela care pe față nu se prea cere mare lucru, va scoate din nămol carul administrației comunale, pe care atotputernicia primarului noiei legi administrative îl va fi înămolit prin necunoașterea legilor țării de o parte și prin lipsa experienței și inteligenței de altă parte.

Din evoluția instituției Notariatului comunal guvernării noastre ar fi putut trage concluziunea, că comunele noastre numai așa vor putea ajunge la o înflorire și bunăstare, dacă vor fi conduse de oameni bine pregătiți și cu trup cu suflet devotați carierei căreia s'au dedicat.

Pentru ilustrarea marelui nedreptăți ce legea pentru unificarea administrativă aduce Comunei rurale, prin aservirea intereselor ei vitale trufiei primarilor lipsiți de inteligență și dragostea binelui obștească, lăsăm să se vadă, cum Notarul ardelean a isbutit tocmai prin cinstea și hărnicia sa să-și ridice prestigiul paralel cu modernizarea comunelor, în ciuda intereselor politice, la treapta de conducător spiritual al satelor, cari fuseseră doar mulțumite și numai cu conducerea primitivă a primarilor de pe acel timp.

Funcțiunea de Notar o găsim în fașe cam prin secolul XVI-lea, când din cauza lipsei de cărturari era ocupată — abia unde și unde — în comunele mai mari, de câte un preot, învățător (istoria ne arată cazuri, când era ocupată de avocați chiar pe cari fluctuațiunile politice îi goniseră dela orașe la sate) cari aflându-se sub ordinele directe ale nobilului (domnului

de pământ) erau un fel de scriitor-secrețari: „Notarii” sau „scriptores”. Pe acel timp notarul era — bine înțeles — lipsit de orice inițiativă și numai bine târziu, când Jobăgia s'a îndulcit simțitor și când nobilul, care era și judecător pe moșia sa, a început să-și numească câte un înlocuitor, în persoana câte unui favorit al său, mai cu trecere în sat, numit jude de curte (ndvar biró) — au început să se deslege și mâinile notarului-scriitor, aplicat până aci numai din necesitate, lucru evident și o dovadă mai mult, că și pe acel timp inteligența trebuia să conducă.

Abia la jumătatea secolului al XVII-lea însă, găsim urme solide de existența sigură a funcțiunii notariale pe acel timp.

În ședința Comitatului Arad din 4 August 1746 se hotărăște și se ordonă Comunelor, ca fiecare comună mai mare dela șes, comunele mai mici asociindu-se câte 2—3, iar comunele din regiunea păduroasă după fiecare cnezat sau sector să-și angajeze câte un Notar stabil. Tot atunci se ordonă alegerea cu anul a primarilor.

Această măsură se impusese de o parte din cauza incapacității primarilor de a conduce destinele comunei, iar de altă parte pentru că încrederea în primari scăzuse până într'atâta, că înmulțindu-se peste măsură bandele de hoji, pentru urmărirea cu succes a răufăcătorilor, a trebuit să vină Județul cu avertismentul, că acei primari cari ar refuza să urmărească sau să prindă bandele de hoji, vor fi pedepsiți nici mai mult nici mai puțin decât cu tragerea în țepă.

Începând cu anul 1760, Notarul devine în Ardeal exponentul Județului de o parte și mijlocitorul între Comună și Nobil de altă parte. Notarul conduce biroul, comunică ordinele primarului, care între alte atribuțiuni avea și aceea de a aduna dela săteni — sub avertismentul de 25 de bețe — cele 100 capete de vrăbii și partea ce cădea pe comună din cele 300 pei de lup ce trebuiau predate anual județului. Primarul încasa apoi cu ajutorul proverbialului „răvaș” după repartitia făcută de notar dările, zecimala, dijmele etc.

Oricât de departe am merge înapoi, în trecutul carierei notariale, vom găsi pe Notarul comunal mai mult sau mai puțin legat de glie, mai întâiu ca scrib domonial, având locuință și rostul său în satul de multe ori natal, apoi ca notar angajat de Comună și Nobil, mai târziu numit de Județ și în sfârșit ales pe viață în baza legii XXII din 1886 de Reprezentanța comunală, având locuință, lemne, pământ etc. dela Comună, împrejurare care a contribuit mult la înfrumusețarea și bunăstarea comunelor ardelene, prin faptul, că Notarul numit sau ales pe viață avea timpul și siguranța ca

să-și facă și execute planurile luate în programul de muncă.

În decursul vremii, dar mai ales dela 1886 încoace funcțiunea de Notar a devenit una dintre cele mai importante funcțiuni din mecanismul uriaș al Statului, pentru care considerație a fost aglomerat cu toate atribuțiunile cari aveau vre-o legătură cu viața dela sate, astfel că atât cu zeci de ani înainte cât și în decursul războiului mondial găsim pe Notar administrând într-o singură persoană în toate direcțiunile: repartizând, încasând și administrând impozitele de Stat, Județ, Comună, Cameră de Comerț etc. conducând în realitate — sub prezidența de formă a primarului de pae — reprezentanța (consiliul) și antistia (delegația) comunală, judecând procesele bagatelare și campestre, veghind asupra poliției și siguranței comunale și de Stat, ținând și conducând toate agendele militare, apoi cadastrale de case și pământ, evidențele, cărțile funduare (exemplarele comunei) și reprezentând în Comuna rurală toate ministerele țării, astfel că aproape nu exista o lege de o oarecare importanță, care nu împunea Notarului oareșcari îndatoriri.

Cum toată puterea și autoritatea guvernului se refrângea asupra comunelor prin Notarul comunal e evident că acesta își avea în comună o importanță, de care se mândria

Investit dela început cu dreptul de a redacta acte extraprocesuale în interesul particularilor, Notarul a devenit sfătuitoarea neînlocuibilă, de toate zilele, a locuitorilor din raza cercului său de activitate.

Cât tact și ambiție au cheltuit unii notari pentru înfrumșetarea unor comune o poate ști numai acel care a trăit mai multă vreme în unele comune fruntașe din Ardeal, pentru că unui necunosător nu-i vine a crede, că comune fruntașe azi, cu 30—60 ani înainte erau niște sătulețe prăpădite și de multe ori contrar spiritului conservator al locuitorilor numai din ambiția și dorul de emulare al unor notari merituoși au ajuns ceea ce sunt azi.

Și trebuie să știm, că deși printre dâșii se găseau absolvenți de drept, filosofie etc., totuși, nu toți notarii vechi erau absolvenți de liceu. Cunoaștem doar și azi notari bătrâni, aflători încă în funcțiune, cari posedă abia 4—6 clase de liceu la baza diplomei de notar, deci meritul, contrar dorinței noastre, nu este a se căuta în vasta pregătire școlară, ci mai mult în devotamentul pentru funcțiunea de notar, care judecând-o din toate punctele de vedere, o putem lua drept cea mai nobilă și mai ideală dintre toate funcțiunile dela sate.

Guvernării noastre cari s'au obicinuit a privi pe notarul ardelean prin prizma piesei „Domnul Notar“ de Octavian Goga, uită că acea piesă a fost scrisă cu gândul de a scoate în relief excesele de zel și micile abuzuri de putere — mult mărite însă — ale Notarilor de sub dominația ungurească și prin exploatarea lor în

favorul cauzei noastre de pe acel timp, să entuziasmeze și să agite publicul nostru, care atunci mai mult de cât ori când, stătea sub influința publicisticii, care, spre cinstea ei fie zis, prin mijloace similare a ținut la noi aprinsă conștiința națională, care azi durere, descrește mereu pe zi ce trece, grație politicianismului rău înțeles și intereselor speciale ale partidelor și partizanilor de toate nuanțele

Ce e azi Notarul comunal?

Pe cât de simplă este întrebarea, pe atât de greu este răspunsul!

Cum cele mai multe atribuțiuni ale notarului, nu sunt normate decât în legile rămase dela stăpânirea ungurească, în bună parte abrogate, Notarul a rămas un fel de ciuhă în cânepă, bun de speriat vrăbiile, de vreme ce aproape tot ce face o face pe socotela domnului primar. „Noi, Primarul“ . . . încoace, „Noi, Primarul“ . . . încolo . . . , fără să se țină cont de înprejurarea, că în cazul că Notarul ar permite primarului să facă cum vrea și ce vrea ar fi vai ș-amar de biata comună.

Să vedem acum, ce a făcut legea pentru unificarea administrativă din Notarul satelor noastre.

„Notarul este agent al autorității centrale (art. 366), prin care Prefectul de județ își execută atribuțiunile sale în comunele rurale (art. 14), este însărcinat cu aplicarea (?) legilor etc., pe cari legea le cere a fi date publicității, ca emanând dela puterea executivă, execută: dispozițiunile privitoare la culegerea datelor statistice, de siguranță generală și poliție, îndeplinește toate însărcinările ce-i sunt date prin legi și regulamente, fiind șeful poliției administrative și ofițer al poliției judiciare, auxiliar al parchetului, dar numai în czuri de flagrant delict, putând primi cerceta și constata plângeri la diferite contravențiuni! De atribuțiunile de ofițer al stării civile să nu vorbim, revenindu-i acestea din delegația primarului, aceasta este o parte prea rușinoasă a îndatoririlor sale. „Notarul ia parte cu sfatul, în ședințele Consiliului comunal (art. 367), unde în caz de absență înlocuiește pe secretarul primăriei“ (?).

Art. 367 fiind în contradicție cu art. 37 din lege care spune că „notarul are dreptul să asiste la ședințele Consiliului“ nu-i de loc natural, ca notarul cu bacalaureat etc., să fie obligat să înlocuiască pe secretarul primăriei, care eventual nu posedă nici măcar o clasă de liceu. Asemenea stăm cu delegația de ofițer al stării civile primită dela primarul care abia va ști să o subsemneze.

Aceste fiind toate atribuțiunile scrise, adecă legale ale sale, iată-l pe Notarul comunal de eri, pus într-o situație cât se poate de caraghioasă și neclară.

Caraghioasă, pentru că Notarul noii legi administrative nici odată nu va putea ști de care să asculte mai bine și de care să se teamă mai rău, de autoritățile sale superioare, prefect, subprefect, pretor sau de

primarul, cu care este în vecinic contact și care nepuținând rivaliza cu el ca inteligență, va ști să-i amărăscă zilele, făcând pe grozavul, pe conta drepturilor sale normate în lege. Vrând-nevrând Notarul trebuie să devină un fel de cameleon, fără convingere, forțat de împrejurări să-și schimbe fața după situație.

Neclară, pentru că aproape toate atribuțiunile sale sunt fixate cum nu se poate mai vag, neavând nici o indatorire fixată pe de-a întregul împrejurare, care-ți face impresia că Notarului nu i s'a dat în Comună decât rostul jandarmului actual

Să facem acum o mică paralelă între situația veche și situațiile din prezent și apropiatul viitor ale Notarului comunal.

Atât Notarul trecutului ardelean, a cărui caricatură suntem noi actualii notari, cât și Notarul noii legi administrative tind să fie inelul menit să lege Comuna de Județ și prin Județ de Autoritatea centrală.

Ca și legea pentru unificarea administrativă a noastră și legea ungurească XXII din 1886 a pus pe primar de cap al comunei, dar ungerii trăgând învățătura din propria lor pagubă, au mers ceva mai departe și nu s-au mulțămît numai cu șefia primarului, ci au pus pe un scaun cu el și pe notar, pentru că văzuseră ei, că șefia singură a primarului a mers până colo, că la 1746 a trebuit să folosească drept stimulent tragerea în țapă pentru că să-l forțeze să-și facă datoria.

Legiuitorii noștri nu s'au gândit decât la fața lucrurilor și nu au ținut cont de desubturile ascunse ale administrației comunale, unde „un nebun aruncă bolnavul în fântână și 100 de cumiți nu'l pot scoate“. Nu s-a gândit nimeni, ce interes poate avea primarul comunal ca lucrurile să meargă bine în comună, conducând-o spre înfiorare, — decât eventuala laudă a consătenilor, care de regulă vine după moarte. Ori, ce pagubă are primarul dacă lucrurile merg prost? Cel mult se lipsește de laudă și în cel mai rău caz îl înlocuiesc cu un altul, tot ca și el. În definitiv tot n'a pierdut nimic!

Noi știm de altfel, că legea nouă administrativă în forma cum e scrisă, nu se va putea aplica!

Dar în timp ce până aci notarul a fost pe față membru în reprezentanța și antistia comunală (în Ardeal) ținând primarul șefia și notarul controla, de ce legiuitorul nostru a pus toată sarcina în capul primarului, când foarte bine a știut că primarul nici decum nu se va putea achita singur de indatoririle ce i s-au dat, ba ce-i mai mult nu se va ști folosi nici măcar de drepturile ce le are?

Doar Notarul, este singurul funcționar de carieră

din Comună, care ar avea interesul să prospereze comuna, știind că înaintarea și regresul acesteia se va nota în favorul sau în detrimentul său.

Oficiul stării civile, noi îl știam un oficiu de Stat, cum se face, că acest oficiu se lasă în mâna unui funcționar comunal care mai este și analfabet?

Actul căsătoriei celebrat de un analfabet, care în anumite cazuri, nici nu știe pe care picior să stee și care declamă formula învățată pe de-a rostul fără nici un înțeles, nu numai că nu ridică solemnitatea actului, ci din contra făcând ridicol atât actul în sine cât și instituțiunea însăși, face să dispară și bruma de autoritate ce o are ca primar.

Ori cum se prezintă situația Notarii ardeleni și-au făcut în totdeauna și-și vor face și în viitor datoriile lor cu vârf și indesat, oricât ni se impută de unii domni, că cauza criticei noastre ar fi jignirea orgoliului de branșă.

Nu orgoliul de branșă este cauza obiecțiilor ce facem, ci din contră dorința normalizării vieții administrative, care numai așa va merge spre bine dacă fiecare funcționar de Stat, Județ și Comună va avea fixate în lege până la amănunte atribuțiunile și modul de funcționare în toate direcțiunile și părerea noastră este, că interesele țării noastre pretind acum, mai mult ca ori când, ca fiecare să-și îndeplinească pe față indatoririle în legătură cu funcțiunea ce ocupă, ca să poată fi văzut de publicul administrat spre a nu se mai da anză nici la suspiciuni și nici la incapacități iar funcționarilor creiați anume pentru ca să reprezinte spiritul democratic, să li se dea atribuțiuni după puterile lor evitându-se prin aceasta batjocura străinilor, cari obișnuiesc să generalizeze chiar și cazurile sporadice de ilegalitate observate ici și colo în țara noastră.

În ce ne privește pe noi, Notarii ardeleni, vom ști sper, să ne achitem bine și de rolul de sufleur (ca la teatru) ce ni se rezervează sub șefia primarilor prin legea pentru unificarea administrativă. Știm doar că și așa tot noi vom fi și slugile și stăpânii comunelor, adecă și artiștii și sufleurii, pentru că dacă treburile nu vor merge bine, indirect oalele tot în capul nostru se vor sparge.

Va veni însă timpul când însuși legiuitorul se va convinge de adevărul criticei noastre și va așeza pe fiecare la locul său după capacitate și merit.

Viața administrativă și cu ea de odată rolul notarului comunal, numai atunci se va începe.

P. P. B., notar.

Despre pomărit.

I.

Pomăritul este cel mai însemnat ram economic în gospodăriile țaranului fără de care nici că ne putem închi-pui economia de casă.

Rămâne vecinic adevărul: că prăsirea vitelor și pomăritul sunt puntea de aur, peste care economul trece dela sărăcie — la bogăție.

Din anul 1881 încoace — economii nostri practică exclusiv economia extenzivă (cultivarea bucatelor) în așa măsură, că de dragul acestui sistem economic, a cărui scop este: a produce cât mai multe bucate: grâu, săcară, orz, ovăs, porumb ș. a., — țaranii nostri și-au arat mai toate izlaurile urbariale, au devastat chiar și pădurile, au arat moșiile și grădinele însămânțându-le cu diferite bucate.

Această gospodărie greșită și-a avut apoi ca urmare, că economii nu au putut prăsi vitele necesare la economie, ceea ce a atras după sine depecorațiunea generală.

Că economii pe lângă gospodăria extenzivă au neglijat pomăritul cu desăvârșire, se vede și de acolo: că noi importăm din Iugoslavia vecină an pe an lictare de prună în valoare de un milion lei, și dăm alt milion pentru diferite poame importate din alte țări străine. Sunt bani aruncați din țară afară, pentru că ce dăm pentru mâncare și îmbrăcăminte este un capital, care nu rentează, ci cu sumele date suntem mai săraci.

Este adevărat, că și poporul nostru dela munte se ocupă cu pomăritul și cu grădăritul, dar, fără pricepere — fără sistem, ci numai în mod primitiv, care compromite numai așa zisa — economie intenzivă

Țaranii nostri — în mare parte — nu știu, că ce menițiune au rădăcinile principale, și laterale a pomilor, nu știu, cum trebuie pomii gunoiți și oltuți, cari sunt morburile obeșnuite a pomilor, și cum trebuie vindecați de boalele acelea?

În scopul urmărit atragem atențiunea economilor la regulile următoare: — Arborul constă din trunchiu, din coroană și din rădăcini.

Rădăcinile sunt ori laterale ori principale. Rădăcinile principale au menițiunea, ca să țină arborul în sus; prin urmare rădăcinile acestea cresc în afundul pământului, iar cele laterale se fac pe delătura — în jurul pomului. Este regulă veche, că rădăcinile laterale stau în proporție directă cu coroana pomului, adică: să hotărească cu limita coroanei.

Menițiunea rădăcinilor laterale este: a suga suc și puterea din pământ pentru trunchiul arborelui; chiar pentru aceea trebuie să grijim, ca acestea rădăcini să aibe întotdeauna nutrimânt indelutitor, căci din contră — pomii nu rodiesc în tot anul.

Ca pomii să rodească în fiecare an este de lipsă să săpăm în jurul pomilor, și anume cât cuprinde coroana pomului, dar se grijim la săpare, ca să nu vătămăm rădăcinile laterale; mai departe trebuie să gunoim pomii, în modul următor: Facem un șanțuleț în jurul pomului, egal cu corona; îl umplem cu gunci fluid. Acest gunoi se preparează astfel: zoiul — urinul vitelor — îl amestecăm cu făină de lemn, cenușe, var, precum și cu toate mărunțișurile, cari se aruncă în gunoi. Șanțulețul umplut cu gunoi se astupă iarăși cu pământul scos din acela.

Scopul acestui șanțuleț este: ca gunoiul diu jurul pomilor să nu-l spele ploile, pentru că în cazul acela nu vom avea nici un folos de gunoi.

— Pomii numai atunci ne dau fructele dorite, și sunt folositori, dacă se altoiesc.

Altoirea se operează:

Prin copulare, ceea ce se face de rând primăvara la finea lui Martie. Tăiem trunchiul pieziș dela pământ așa, ca sada (posul nobil) să se împreune bine la olaltă. O ungem cu ceară de altoit, și o legăm.

De regulă pomișorii dela 1—2 ani se copulează.

În crepătura tăiem pădurețul dela pământ curmeziș, și înfigem în crepătură posul nobil în formă de ic; dar să grijim, ca ambele coji să se imbine la olaltă. Crepătura să nu o facem nici când prea afundă, pentru că atunci nu se prinde. Rana se unge cu ceară de altoit, să leagă cu tei, papură ori cu sdreanță.

În coaje. Posul nobil se vâră în forma unui ic, între coaje și lemn; îl ungem și-l legăm.

În coaje putem altoi și pădureți mai bătrâni; prin urmare se pot vâră mai multe posuri în coaja unui pom.

Despre boalele pomilor.

II

Pomii sunt espuși boalelor întocmai ca și oamenii. Frigul, seceta, și o sută de dușmani, precum sunt: iepurii, cloșanii șoarecii, veverițele, omidele, scărăbușii de Mai, furnicile, vespii ș. a. fac mari stricăciuni în șirul pomilor.

Boalele cunoscute sunt: tăciunele, cangrena, curgerea de rășină, gălbinarea, mușchiul, bureții, putrezirea lemnului, nerodirea ș. a.

— Tăciunele se ivește deosebit la meri, cari încep a înegri. Să-i curățim bine de tăciune, și să-i ungem cu păcură (cătran).

— Cangrena — atacă scoarța merilor, perilor, și în urmă se formează pe aceea niște noduri mari ori mai mici.

La pomii bolnavi de cangrenă să le ciontăm cren-gile bolnave, și să le ungem cu păcură.

De tăciune și de cangrenă suferă acei pomi, cari stau în pământ umed. Dacă vom face șanțurile pe lângă pomii cei bolnavi, în cazul acela scurgându-se apa de lângă pomi, umezeala va înceta și boalele vor peri deodată cu umezeala.

— Curgerea de rășină — idropia — se ivește la pruni, perseci și la cireși, când prisosul sucului se grămădește la un loc.

Pământul gras este cauza acestei boale, și dacă vom scormoni pământul din jurul pomilor cât mai des, în cazul acela putem fi siguri că pomii bolnavi se vor reculege.

Idropia se curează în modul următor: delăturăm rășina și ungem locul cu păcură amestecată cu lut.

— Gâlbănarea. Când rădăcinile pomilor dau de pământ sterp ori de apă prea multă, se ivește gălbănarea.

Dacă vom săpa pământul bine, cât ține coroana pomului, și-l vom gunoi cu gunoiu putred (cel proaspăt nu este bun), în cazul acela va peri gălbănarea.

— Nerodirea. Dacă vom săpa bine pământul, cât ține coroana, și-l vom gunoi cu balegar, var și cenușe, și dacă vom rezezi rădăcinile cele laterale și crengile prea lungi în luna lui August: putem fi siguri, că pomii vor rodi în fiecare an.

Despre sădirea pomilor.

III.

La sădirea pomilor trebuie să observăm două lucruri însămnate, întâiu: când și cum trebuie făcută groapa, și a doua: cum trebuie ciontată corona pomilor?

— Groapa pomilor să se facă totdeauna toamna, care sare mână desfăcută peste eamnă până la primăvară, ca pământul din groapă să degere, să fie pătruns de lumină și de căldură. Groapa să nu fie prea afundă, ci numai în măsura, ca rădăcinile pomului să se poată astruca în pământ. În jurul trunchiului facem o movilă corespunzătoare, pe care o bătucim puțin.

Când sădim pomi în locuri apătoase, să punem pe fundul gropii o peatră ori o cărămidă, ca să impedeze rădăcina principală, să se desvoalte în jos, când apoi este espusă la putrezire sigură.

Atât rădăcinile cât și corona pomului, pe care-l sădim, trebuie bine scurtate și ciontate.

Ioan Groșoreanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rezumate de jurisprudențe.

Constrângere. Pentru ca să existe constrângere, în sensul art. 870 din c. c. a. trebuie ca să existe fapte materiale, imediate și de așa natură încât să facă hotărâtă impresiune asupra reclamantului și se cere ca numai sub această impresiune să contracteze. În principiu cel ce a fost constrâns nu este ținut să respecte contractul — deoarece consimțământul fiindu-i smuls prin violență nu există acord de voință și deci nici convențiune. Dar pentru aceasta este nevoie ca să fie dovedite faptele cari constituiesc amenințarea și cari au de scop de a insufla uneia din părți temerea rațională, că dacă nu va contracta, va fi expusă în persoana sau averea sa unui rău considerabil și injust. (Curtea de Apel din Cluj. Sentința No. 910—922. Președinția Dr. I. Papp, Consilier raportor Georgian).

Curtea d. casație

Imprumut. Interpretarea convențiilor. Când într-o convențiune se stipulează că cineva predă o sumă de bani în valuta forte (dolari), care este garantată de primitor printr-o cauțiune și la această sumă se plătește procerte până la termenul fixat pentru constituire, o

astfel de convențiune în drept formează un imprumut, iar nu vânzare. Deci în cazul când la ziua scadenței debitorul nu ar achita suma împrumutată, creditorul este în drept, pentru îndestularea sa, să reție suma ce o deține ca cauțiune, iar pentru rest să pretindă suma ce ar mai reprezenta valoarea dolarilor predați. În conf. cu art. 915 din C. C. Austr. interpretarea unei convențiuni neclare se face întotdeauna în defavoarea părții, care l'a redactat, chiar în cazul când și cealaltă parte l'a semnat. (Casația Sec. I. comp. ardelean. Decizia No. 1323—923).

*

Chirii. Numai titularul contractului se bucură de Legea chiriilor prevăzând prelungirea contractelor de locațiune pentru anumite categorii de chiriași s'a făcut numai în favorul titularilor de drept a contractelor de locațiune. Deci pentru a beneficia de prelungire chiriașul urebut să folosească personal imobilul locat. Dreptul familiei locatarului este condiționat de dreptul titularului contractului astfel că în cazul când dreptul acestuia ar înceta dintr-o cauză oarecare și dreptul familiei sale încetează.

Excepțiunea prevăzută de art. 19 relativ la cali-

tatea de funcționar se aplică numai în acțiunile prin cari proprietarii chiriașilor cer evacuarea pentru a se muta ei în locul lor; nu se poate aplica însă atunci când evacuarea se cere pe motivul că titularul contractului nu mai folosește imobilul.

Deci nu poate beneficia de prelungirea contractului de locațiune funcționarul, care e plecat din localitate și care nu mai folosește imobilul personal. Cumnatul său care eventual ar deține mai departe imobilul nu se poate substitui în locul titularului contractului și deci deținând fără drept imobilul este evacuable. (Cas. I. comp. chirii. Decizia No. 668—925).

*

Clausa contractuală modificată prin noua lege a chiriiilor: dacă se mai poate aplica. Prin noua lege a chiriiilor din 1924 și anume prin art. 15 se acordă proprietarilor, pe lângă clauzele contractului sau a codului civil în vigoare, un pact comisoriu în baza căruia se poate evacua chiriașul pentru neplată chirii la termen. Chiar în cazul când contractul prelungit în baza legii ar conține clauza că chiriașul nu poate fi evacuat decât în cazul când chiriașul ar avea un local propriu — fiind stipulat că în orice caz părțile nu pot cere decât îndeplinirea contractului — prin aceasta nu se poate presupune că proprietarul a renunțat anticipat la orice pact comisoriu legal care a intervenit posterior expirării termenului contractului, deoarece proprietarul nici nu putea prevedea că un astfel de pact va interveni. Deci rău a decis instanța de fond când a respins cererea de evacuare pentru neplată chirii pe motivul că clauzele contractuale nu permit în nici un caz evacuarea, ci numai îndeplinirea contractului. O astfel de hotărâre nu s'a putut face decât cu violarea art. 15 din Legea chiriiilor, cari independent de clauzele contractuale — pentru contracte, prevede pactul comisoriu, de care proprietarul poate uza, chiar când el ar fi contrar stipulațiilor contractului expirat (Casația Sec. I. complet de chirii. Decizia No. 267—925).

*

Art. 1118 C. C. A., evacuarea chiriașului pentru rea întrebuințarea a imobilului. Potrivit disp. art. 1118 din cod. civ. austr., cel ce dă în locațiune un imobil poate să ceară anularea contractului și înainte împlinirii termenului contractului, dacă locatarul face o vădită rea întrebuințare a imobilului. În cazul când instanța de fond constată această rea întrebuințare, păzind toate regulile de procedură civilă, înalta Curte nu poate censura această constatare și evacuarea ordonată nu poate fi decât considerată ca legală. (Casația Sec. I. Completul de chirii. Decizia No. 828—925.)

*

Sucesiune legitimă. Copii excluși dela moștenire; cari sunt drepturile lor. Vânzarea imobilului aparținând moștenitorilor legitimi și testamentului, cum se poate

face. I. Potrivit disp. art. 727 din C. C. A. are loc succesiunea legitimă în parte, dacă defunctul făcând declarațiunea sa de ultimă voință n'a lasat partea cuvenită acelor persoane, cărora trebuia să le lase o porțiune de moștenire în puterea legii și între care se socotesc, în baza art. 763 c. c. copii și în lipsă lor părinții defunctului. Aceste persoane sunt, precum reiese clar din disp. art. 764 din c. c. a. moștenitori necesari, ei trebuind să primească numai porțiunea legitimă.

II. Copii legitimi excluși dela moștenire prin testamentul făcut de defunct sunt a se considera ca moștenitori necesari, atâta timp cât dâșii nu au renunțat la porțiunea legitimă ce li se vine în baza legii, sau când, — în absența lor — curatorul instituit pentru apărarea drepturilor acestor persoane, a valorificat în instanța succesorală dreptul lor la porțiunea legitimă conf. art. 774 și 775 c. c. a. Acești copii sunt chemați în sensul art. 547 să reprezintă pe defunct cu privire la moștenirea ce le-a revenit și lor, deși numai în virtutea legii și numai în mod restrâns. Ei vor participa la lichidarea sarcinilor lăsamântului, în afară celor impuse prin dispozițiunea de ultimă voință (art. 787 c. c. a.) în special și al tuturor datorțiilor, socotindu-se porțiunea legitimă după activul net al lăsamântului.

Conform cu disp. art. 550 c. c. a. se consideră mai mulți moștenitori, cu privire la dreptul lor comun de moștenire ca o persoană unitară cât timp durează lichidarea succesiunii. Nedistingând legea între succesorii legitimi și cei testamentari și neexceptându-se nici moștenitori necesari, urmează că și aceștia, cât durează lichidarea succesiunii formează împreună cu moștenitori testamentari aceeași persoană unitară ce reprezintă lăsamântul. Interesul lor la orice schimbare a succesiunii este evident în tot cursul lichidării. Nu are nici o importanță faptul că conform cu decretul din 31/I-1844 No. 781 din col. leg. jud. moștenitorul necesar în virtutea art. 784 c. c. a. nu poate să pretindă o parte proporțională din anume lucruri mobile și imobile ce aparțin lăsamântului, ci numai valoarea porțiunii sale în numerar, socotită după evaluarea făcută de justiție.

Decretul din 27 Martie 1847 No. 1051 din col. leg. jud. instituște pe moștenitorul necesar de a cere socoteli asupra porțiunii legitime proporționale ce i se cuvine dela momentul morții testatorului până la atribuirea efectivă a porțiunii sale legitime. Prin urmare reiese clar concepția legiuitorului de a considera și pe moștenitori necesari ca copărtași ai întregii mase succesoriale, cari se consideră ca un bun comun, până la eșirea din indiviziune, cu toate că drepturile lor vor fi evaluate și plătite în numerar.

II. Vânzarea imobilului ce aparține masei succesoriale, fără consimțământul și fără participarea moștenitorului necesar e lipsită de condițiile legale pentru validitate; ea e dela început nulă și de nul efect și

nu poa'e constitui un just titlu pentru înscrierea eum-părătorilor în registrul funciar, chiar dacă contractul respectiv a fost prevăzut cu clauza aprobării din par-tea instanței successorale. (Casația Sec. I. Decizia No. 930—922. Complect ardelean.

*

Divors. Motiv bazat pe art. 77 pentru a putea duce la desfacerea căsătoriei. Pentru ca soțul recla-mant să poată pe baza art. 77 din Legea matrimonială cere desfacerea căsătoriei pentru părăsire de domiciliu, trebuie ca soțul reclamant să fi fost părăsit intenționat și din cauze înjuste de soțul pârât. Se mai cere ca somațiunea soțului reclamant către soțul pârât de a reveni la viața conjugală să fie întemeiată pe o voință serioasă de a continua viața conjugală și să nu fie făcută numai cu scopul de a putea constitui un motiv de divors. (Cas. I. complect ard. Decizia No. 143—922.)

*

Competința pe baza art. 32 pr. civ. Ce creanțe pot fi valorificate la instanța locului unde se țin regi-strele. Dispoziția art. 32 din pr. civ. ard. care stabi-lește competența judecătorească a locului unde se țin registrele comerciale de către creditorul ce a acționat în judecată, constituie o excepțiune de la principiile competenței generale și ea atare este de strictă inter-pretare. Prin urmare ea poate fi aplicată numai în cazurile anume specificate de lege. În baza acestui principiu s'a dezvoltat uzul, în permanență urmat în practica judecătorească, că numai creanțele în numerar înregistrate în registrele creditorului pot fi validate la instanța judecătorească a locului, unde se țin regi-strele. Deoarece în speță recurentul cere ca pârâtă să fie obligată la furnizarea unui vagon de lemne pentru tâmplărie, ce pretinde că i-a vândut, această pretențiune nu poate fi validată la judecătoria locului înregistrat. (Inalta Curte de Casație. Sec. III. Decizia No. 1475.922.)

*

Prezumiția de legitimarea a copilului natural. Art. 161 C. c. A. și Art. 41. Legea XXXIII—1894. Dreptu-rile copilului adulterin în raport cu cel legitim. În ca-zul, când tatăl copilului nelegitim, încheie căsătorie cu mama copilului și recunoaște înaltea oșterului stărei civile legitimația lui, este prezumție legală cu acel copil este procreat de dânsul, prin urmare trebui să se con-sidere ca legitim. Acest principiu de drept reiese din art. 161. c. c. a. și din art. 41, al legii XXXIII din anul 1894. Față de această presumție în sensul art. 26 din pr. civ. reclamanta trebuie să probeze contrarul, anume că copilul a cărei legitimitate s'a contestat, nu este fiu aceluia care a recunoscut.

Codul civil în vigoare în Ardeal nu face deosebire între copiii procreați în timpul cât unul dintre părinți a trăit în căsătorie cu altă persoană și între acea, cari nu s'au născut din adulter și ținând seama de princi-piul de drept: *«uci lex non distinguit nec nostrum est*

distinguere» instanțele judecătorești au a se conduce de principiul echității *«eo quod aequum et bonum est»*. Deci când se constată că unul din soți se găsea în că-sătorie legitimă cu altă persoană, dacă exista pentru el un impediment legal de a contracta o nouă căsătorie, copilul ce s'a născut în afară de căsătorie nu poate fi pedepsit de greșelele tatălui său și deci dreptul unui astfel de copil la moștenirea tatălui său se cuvine ca și copiilor legitimi, dacă a fost legitimat prin căsătorie subsequentă. (Cas. I. Decizia Nr. 60—924. Comp. Ard.)

Acțiune în justiție. Modificare. Art. 188 pr. c. Proprietarul a introdus cerere conf. legii chiriilor din 1923 pentru împărțirea locuinței și după efectuarea probelor, corectarea locală și-a modificat cererea de acțiune, cerând evacuarea chiriașului pentru sub inchiriere fără permisiune.

Tribunalul în apel a respins acțiunea pentru eva-cuarea potrivit art. 188. pr. c. Recursul în Casație pen-tru calcare de lege pentru următoarele considerațiuni a fost respins:

Cauza juridică a acțiunii inițiale era situația de toleranță; iar obiectul fusese împărțirea locuinței. Cauza juridică în acțiunea modificatoare este ascunderea sub închirierii și prețul ei, cauză derivând din aplicarea al-tui text și cu efectul evacuării chiriașului.

Fiind vorba de două cauze juridice deosebite, întemeiate pe dispoziții de lege diferite, acțiunea din urma nu poate fi considerată ca o amplificare acelei dintâi, cum greșit a considerat-o instanța prima de fond și prin urmare acțiunea a doua fiind complect modificatoare acelei prime iar art. 188 pr. c. coprin-d-o formal și odată ce pârâtul este constatat că s'a opus, hotărârea a fost dată cu nerespectarea principiilor legii referitoare în materie și deci bine respinsă. (Cas. I. Compl. Chirii no. 141.915. Jurispr. Gen. 22 1925).

*

Cerere de justificare. Art. 451. pr. c. Ministerul proprietar a introdus la Comisie cererea de fixarea chiriei, care a fost respinsă ca tardiv introdusă, fiind prezentată după data de 26 Aprilie 1924, ultimul ter-men prevăzut de această lege. Ministerul susținând că, scăparea termenului se datorește unor circumstanțe in-dependente de voința sa, este în cazul prevăzut de par. 451 pr. c. ungară, pentru justificarea cererii. In-stanța de fond pe baza constatării de fapt a respins cererea de justificare. Curtea de Casație a menținut sentința

În conformitate cu par. 451 pr. c. ungară, cererea de justificare. pentru a fi admisă, trebuie ca scăparea unui termen să provină din circumstanțe independente de voința părților, iar potrivit art. 39 din actuala lege a chiriilor cererile pentru fixarea chiriei trebuiau întro-duse cel mai târziu până la 25 Aprilie 1924.

În speță, fiind constatat că din neglijența repre-zentanților Ministerului recurent, cererea a fost prezen-

tată la Comisiune la 30 Aprilie 1924 — deci după termen — cu drept cuvânt Comisiunea a înlăturat cererea de justificare și a respins ca tardivă cererea recurentului de fixarea chiriei. (Cas. I. Complet chirii, dec. 136/1925. Jurispr. Gen. 22/1925).

*

Art. 4 din legea chiriilor 1924. Din moment ce chiriașul făcuse în speță dovada cu certificatul Ministerului român de afaceri străine, cu certificatul consulului albanoz și cu o copie legalizată după textul legii albaneze privitoare la închirieri, că în Albania există la data judecării procesului, o lege care acordă prin art. 10 prelungirea contractelor de închiriere și că această lege nu face nici o distincție între naționali și străini, reciprocitatea era pe deplin stabilită și numai denaturând actele și sensul legii albaneze, Curtea de București a putut trece peste dovezile administrate și să decidă contra celor ce se stabilesc prin ele, că legea albaneză conține numai dispozițiuni referitoare la fixarea forțată a chiriei iar nu și la prelungirea contractelor. (Cas. I. Compl. chirii 11/1925. Jurispr. Gen. 22/1925).

*

Plata chiriei. Calcularea epocelor de plată după obiceiul locului. În fapt este necontestat în speță că contractul de închiriere a cărui reziliere se cere de proprietar este încheiat pe un an de zile, începător la 23 Aprilie 1923 și nu precizează anumite zile la care chiriașul este obligat să facă plata, indicându-se numai că se face cu o lună mai înainte de începutul fiecărui trimestru.

Din această simplă indicațiune, zice Înalta Curte, instanțele de fond au fost în drept a decide că în speță, urmează a se calcula termenele de plată după epocile stabilite de obiceiul locului în materie de locațiune, care pentru trimestrul Ianuarie începe în ziua de 26 a acestei luni.

Intrucât contractul prevede că plata se va face cu o lună înaintea fiecărui trimestru, urmează că depunerea ratei de Ianuarie 1924 făcută la 28 Decembrie 1923 a fost în termen întrucât în zilele de 26 și 27 Decembrie au fost sărbători legale.

Hotărînd astfel Curtea de Apel nu a comis nici un exces de putere și nu a denaturat convențiunea părților, care după cum s'a arătat nu precizează nimic în această privință. (Cas. I. Complet chirii 6/1925. Jurispr. Gen. 22/1925).

Aplicațiunea Art. 15 legea 1924. În conformitate cu disp. art. 15 din legea actuală a chiriilor, depunerea chiriei pentru a libera valabil pe chiriaș, trebuie făcută în forma și cu modalitățile prevăzute în acest text, adică nu numai consemnarea chiriei la Percepție, Administrația financiară sau la Cassa de depuneri, trebuie făcută în termen — prima operațiune — dar și încunștigarea proprietarului și depunerea recipiselor la

judecătoria respectivă, trebuie făcute în termenul prevăzut în contract pentru plata chiriei depunerea chiriei cuprinzând trei operațiuni.

În speță, însă, deși pr. prietarul pretinde că scrisoarea recomandată i s'a trimis tardiv, întrucât însă el nu face dovada expedierii tardive a scrisorii decât cu data prevăzută în stampila oficiului postal aplicată pe plic, — care stampilă putea să fie pusă și după prezentarea scrisoarei la oficiul poștal — și nu cu un certificat al judecătoriai respective din care să rezulte data când s'a depus la acea autoritate recepisa scrisoarei recomandate, cu drept cuvânt, instanțele de fond, fără a viola legea, nu a ținut seamă plicul invocat de recurent. (Cas. I. Complet chirii 64—1925. Jurispr. Gen. 22—925).

*

Acțiune intentată de chiriașul principal pentru redarea folosinței. Competința Art. 27 legea chiriilor din 1924. Aplicațiune. Intimata ținând cu chirie un imobil cu 3600 l. anual, proprietarul a închiriat posterior dependențele acestui imobil recurentului, cu 4400 lei anual. Intimata fiind împiedicată în folosința imobilului închiriat, a intentat acțiune în evacuare în contra noului chiriaș, introducând în cauză și pe proprietar, pentru ca acesta să-i garanteze folosința imobilului închiriat și să evacueze pe noul chiriaș. Acesta din urmă a chemat și el în garanție pe proprietar, pentru ca în cazul evacuării să-i restituie chiria de 4400 lei ce i-a achitat-o.

Jud. de ocol statuând asupra acestor cereri, a ordonat evacuarea noului chiriaș și l'a obligat pe proprietar a-i restitui chiria primită. Tribunalul, în apel, a respins apelul proprietarului, ca inadmisibil, întrucât chiria chiriei principale este de 3600 lei și legea din 1924 prevede dreptul în apel dela 4000 lei chirie, — iar apelul chiriașului al doilea l'a respins ca fără interes, întrucât pretențiunile formulate de dânsul prin cererea reconvențională au fost satisfăcute. Înaltă Curte a confirmat sentința Tribunalului.

Instanța de fond, constată în fapt și nu se formulează motiv de casare pentru denaturarea actelor cari au servit de bază la această constatare, astfel că ea este deplin dobândită cauzei, că prin acțiunea introdusă înaintea jud. de ocol de către intimata, cum a fost completată posterior, dânsa a cerut pe baza contractului prelungit ce-l avea cu proprietarul, atât evacuarea celui de al doilea chiriaș cât și obligarea proprietarului ca să-i redea libera folosința a întregului imobil închiriat.

Acțiunea numitei, astfel caracterizată de instanța de fond este neaparat supu-ă competenței determinate în mod special prin art. 27 legea din 1924, întrucât se cerea respectarea folosinței decurgând dintr'un contract prelungit.

Intrucât pe temeiul dispozițiunii acestui text de lege acțiunea intimatei din acțiunea principală în speță

este de competența jud. de ocol, ca primă și ultimă instanța, urmează că și cererea accesorie a recurentului, pentru chemarea în garanție a proprietarului formulată în instanța angajată de aceasta conform legii suscitată și a cărei competența și căi atac.

Atât căile atac, cât și competența se regulează conform legii chiriilor 1924 iar un dreptului comun. (Cas. I. Compl. chir. 52—925. Jur. Gen. 22—925).

*

Impozit Art. 6 și 95 lege. Pădur.-Venite. Recurentul pretinde că prețul pădurii pe care d-sa a dat-o în țărere unui al treilea nu constituie un venit, ci un capital care — ca atare — nu poate fi impus în conformitate cu legea contribuțiilor directe, deoarece în sistemul acestei legi nu există impozite pe capital, ci numai pe venituri;

Chestiunea de a se ști dacă prețul obținut de proprietar prin darea unei păduri la țărere constituie pentru dănsul un venit sau un capital — chestiune care în pură teorie poate fi discutabilă a fost rezolvată de legiuitorul fiscal din 1923, în sensul că acest preț constituia un venit impozabil în modul și după procedura arătată de lege pentru asemenea cazuri.

În adevăr, prin art. 6 și 95 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe se prevede în mod formal, că pădurile puse în exploatare fie de proprietar, fie de o altă persoană, careia i s'ar concesiona dreptul

de exploatare sunt supuse unui impozit special prevăzut corespunzător vechiului impozit funciar asupra pădurilor exploatare — iar baza de impunere' pentru cazul când pădurea se dă în exploatare altuia cum e în speță, este însuși venitul cuvenit proprietarului, adică prețul stipulat prin contract.

Prin urmare acest preț fiind considerat de însuși legiuitorul fiscal și impus de el ca venit, orice discuțiune referitoare la caracterizarea de ordin economic a acestui preț este inutilă. (Cas. III, dec. 367—1925. Jur. Gen. 1925).

*

Impozite directe. Art. 31 și 39. Potrivit disp. art. 31 al. 3 și 10 din legea contribuțiilor directe, salariile funcționarilor unei întreprinderi comerciale sau industriale cum și impozitul asupra cifrei de afaceri, urmează să fie scăzute din calcularea venitului net impozabil.

După acelaș articol al. g. alocațiile făcute pentru casele de pensuni și asistență a funcționarilor până la cel mult 10% din salarii, sunt scutite de impozit și ca atare trebuie deduse din beneficiul brut.

În conformitate cu art. 39 al. 7 din citata lege, pentru calculul bazei impozitului complementar nu se socotesc și rezervele vărsate din venitul anului precedent aceluia care servă pentru determinarea acelei baze. (Cas. III 589 bis 925. Pand. Săpt. 12—925)

PUBLICAȚIUNE.

Primpretorul plasei Centrale județul Timiș. No. 1180—1925 adm.
No. 2040—1925.

Concurs

În conformitate cu Art 78 din Regulamentul pentru aplicarea Legii Statului Funcționarilor Publici, publicăm concurs pentru completarea postului de subnotar devenit vacant prin înaintarea titularului în comuna Parța (jud. Timiș-Torontal). Retribuțiunile sunt cele prevăzute în normele de salarizare. Dela comună primește încă anual 7200 lei ajutor de scumpete 12 m³ lemne de foc și locuință în natură.

Reflecțanții v'or înainta cererile lor însoțite cu documentele prescrise în art. XX din 1900 oficiului nostru până la 20 Octomvrie 1925.

Timișoara, la 19 Septemvrie 1925.

Primpretor.

La notariatul Șebîș (pl. Șebîș) să caută un cancelar vărsat în toate agendele notariale. — Leafa lunară: 2000 lei și locuință la primărie.

Șebîș, 25 Septemvrie 1925.

Vasilie Caba, notar:

Publicatiune

Dreptul de vânat a comunei Vaidei se va arenda prin licitație publică verbală, în ziua de 16 Noemvrie 1925 oara 3 p. m. la primăria comunei Vaidei pe 6 ani începând dela 1 August 1925—1 August 1930. Prețul de strigare 100 lei.

Condițiunile sunt cele provăzute în legea vânatului și dea nu resta comunei cu arândă de vânat.

Vaidei, la 19 Septemvrie 1925.

V. Paraschiv, primar. Alex indru Székely, notar.

Concurs

Un practicant de notar, absolvent de VI cl. liceale, aplicat pe casiera notarială, poșede limba statului fiind de naționalitate română, caută un post de practicant sau scriitor la un notarial unde și-ar putea însuși o praxă corespunzătoare. Adresă: Notar comunal, Ilva mică (jud. Bistrița-Năsăud).

Cancelist comunal cu praxă delungată în agendele notarială, posedă afară limba statului limba maghiară și germană caută post la un notar unde se află grădina de copii (kisded ovoda).

Așigur putere de muncă sigură și pricepută.

Oferta cu indicarea salariului și venitelor laterale rog pe adresa

And. E. Mihály,

p. u. Boroșineul mare.

Intorsura Buzăului
(Iud. Treiscaune.)

Comuna Marpod.

No 627—1925.

Publicațiune

Comuna Marpod esarândează prin licitațiunea publică cărciuma comunală pe 3 ani (1926, 1927, 1928).

Licitațiunea se va ținea în ziua de 25 Octomvrie 1925 i. m. la 9 ora la cancelaria comunală în Marpod.

Prețul strigării: 23700 lei; vadiu 10%.

Celelalte condițiuni se pot vedea la primăria Marpod în orcle oficioase.

Marpod, la 10 Septemvrie 1925.

Primăria.

No. 1022—925.

Notariatul cercual Iclod.

C o n c u r s

Pentru complectarea postului vacant de subnotar în cercul notarial Iclod, plasa Gherla, județul Solnoc-dobocă public concurs.

Retribuțiunile sunt cele provăzute în normele de salarizare plus vipt și locuința dela subsemnatul în afară de haine de pat, spălat și lemne de foc.

Observ ca gara este în loc, în apropierea alor 3 orașe Cluj, Gherla, Dej.

Ofertele să se trimit pe adresa Dlui Primpretor din Gherla.

Notar cercual.

Nr. 720—925. adm.

PUBLICAȚIUNE

Se publică, că localul folosit de crâșmă, proprietatea comunei Cătina se va da în arândă pe 3 ani începând cu 1 Ian. 1926 prin licitație publică, defiptă pe ziua de 11 Octomvrie 1925 la ora 2 p. m. în localul primariei comunale.

Prețul de strigare este 5000 Lei vadiul 10 procente. Condițiunile detaliate se pot vedea în biroul notarial.

Cătina, la 8 Septemvrie 1925.

Aurel Păcurariu,
notar.

Ioan Trij,
primar.

No. 779—1925.

Publicatiune

În ziua de 7 Septemvrie a. c. noaptea dela oarele 23 p. m. până la oarele 3 a m. a dispărut în mod necunoscut 2 (două) boi albi dela proprietarul Br. Eugen Appel dom în com. Șienodorhei.

Semnalmentele boilor sunt urmatoarele: 2 (două) boii albi de 8 ani pe șoldul posterior literile mari B. A. este ars în piela lor cu fier focat de litere.

Rog curentarea boilor.

Șienodorhei, la 8 Septemvrie 1925.

Dominic Moldovan, notar cercual.

Concurs

La notariatul Fodoraromână (jud.: Solnoc-Dobocă, posta Galgau) să caută un subnotar sau scriitor, care poate înlocui subnotarul, deplin vărsat în agendele administrative pe lângă intrare imediata.

Salariu lunar 1000 lei, din toate veniturile laterale făcute de dansul cincizeci % -te, una cameră de locuință și încălzit.

Fodoraromână, la 14 Sept. 1925.

Ladislau Horváth, notar cercual.

No. 234—925.

Publicațiune de licitațiune

În conformitate cu art. 8—14 din legea pentru protecția vânatului și regulamentarea vânătoarei, se aduce la cunoștință generală că teritorul de vânat al comunei „Cetatea de baltă” se dă în arândă prin licitație publică pe timp de 6 ani începând din 27 Sept. 1925.

Ziua de licitație ar fi la 27 Sept 1925 a. m 8 ore.

Doritorii de a lua parte la licitație sunt obligați a prezenta autorizația prescrisă la art. 13 din legea vânatului.

Prețul de strigare 1500 Lei.

Condițiunile de licitare se pot vedea în fiecare zi în orele oficioase la biroul notarial.

Cetatea de baltă, la 23 August 1925.

Notar comunal.

Publicațiune.

Cancelist maghiar cu 15 ani praxă pe deplin varsat în afacerile notariale și impozite caută un post la un notariat mai mare, unde e rezervat locuința și grădina. Posed limba statului și sunt căsătorit

Adresa Iosif Molnar, grefier comunal Tula plasă Salonta. Județul: Bihor.

No. 1160—925.

Notariatul comunal Turulung.

Publicațiune

La notariatul comunei Turulung (plasa Ugocea, județul Sălmar) devine vacant postul de scriitor comunal cu ziua de 15 Sept. a. c.

Pentru a putea ocupa acest post, reflectanții trebuie să fie bine versați în toate agendele administrative comunale să poasădă limba oficioasă și să aibă o viață nepătată.

Retribuțiunile acestui post sunt: salar lunar de 2000 lei, locuință gratuită și venit laterale după diligență.

Cei cu diplomă de notar vor putea fi numiți în postul de subnotar al acestui notariat.

Turulung, la 2 Septembrie 1925.

Notar.

Notariatul cercual Bata, județul Caraș-Severin.

No. 976/1925.

Concurs

Pentru complectarea postului vacant de subnotar din cercul notarial Bata, public concurs, motivând reflectanții să-și înainteze cererile dimpreună cu documentele recerute la subsemnatul, până la 1 Octombrie 1925.

Retribuțiunile sunt cele prevăzute în normele de salarizare plus 50 la sută din venitul lucrărilor particulare încredințate titularului și 50 la sută din venitul biletelor de vite. (Se observă, că comuna de reședință are piață săptămânal, cu mânăre de vite).

Bata, la 21 August 1925.

Ioachim Sas, notar cerc.

Sunt notar diplomat (absolventul școlii de notari Lugoj) am praxă bună, sunt ofițer de rezerve și posed trei limbi. — Caut un post corespunzător, ce'l pot ocupa imediat. Ofertele sunt a se trimite redacției revistei Administr. Română, pe numele Geley Bela.

CONCURS.

Cancelist necăsătorit cu 2 clase comerciale, cu praxă de 5 ani în afaceri de bancă din Statele Unite, și 6 luni praxă în agende notariale, caută un post convenabil la un notariat, posedă limba Română, Maghiară, Germană și Engleză. Adresa: Remus Alexandru, Comuna Ilimbav, plasa Nocrich, jud. Sibiu.

Nr. 1162—923.

Notariatul cercual Plavișevița.

27—I.—1926

Pentru complectarea postului vacant de subnotar se caută un notar diplomat. — Reflectanții vor înainta cererile lor prin oficiul nostru. Afară de salarizarea din partea statului vor primi dela noi din veniturile particulare 50% — din lucrările ce va face dânsul.

Maurus Gal
not. cerc.

Concurs.

La notariatul cercual Armeniș, plasa Teregova, județul Caraș-Severin se caută un cancelist vărsat în agendele administrative, dar mai ales în cauzele cadastrale. Postul se poate ocupa imediat. — Se pretinde cunoașterea perfectă a limbei oficiale.

Solicitorii să înainteze oferte în scris, anexând și actele ce posed.

Retribuțiuni după invoială.

Ioan Balla, notar.

Notariatul cercul Șerghiș.

No. 800—1924 ad.

Concurs,

Pentru complectarea postului de scriitor la notariatul cercual Șerghiș plasa Tileagd, jud. Bihor, se caută un tânăr cu cunoașterea perfectă a agendelor notariale. Salar lunar 1000 lei, locuință, vipt, luminat, încălzit, gratuit. In caz dacă se dovedește că este om demn de a indeplini agendele notariale cu care va fi însărcinat, se va majora salarul până la 1500 lei lunar. — Postul se poate ocupa imediat.

Notar cercual.

No. 324—925

Notariatul cercual Făget.
Jud. Târnava-mică.

Pentru complectarea postului vacant de subnotar se caută un notar diplomat, cu cunoașterea perfectă a agendelor notariale. Reflectanții vor înainta cererile lor prin oficiul nostru. Afară de salarizarea din partea statului vor mai primi dela noi cartir potrivit și grădina gratuit și din veniturile particulare 80%, — din lucrările ce va face dânsul.

Notar cercual.

Notar diplomat cu 10 ani praxă, pe deplin versat în agendele notariale, posedă limba statului în vorbă nu perfect, caută un post la un notariat, unde să aibă ocazia pentru însușirea limbei statului. Adresa: Iosif Halász, Lazuri, p. u. Satu-Mare

„Oferire. Un notar penzionat, diligent, 49 ani are familie mai mare, se ofere la birou notarial din teritoriul Ardealului — pentru însușirea limbei de stat. E capabil, să conducă un birou singur și a lua asupra sa și să lucreze cauzele cari sunt în restanță. Vorbește și concipiază și în prezent românește. Cere ofertele cu condițiunile de salar, la care răspunde în scurt timp. — Adresa: Pavel C. Satu Mare, Strada V. Alexandri No. 65“.

CONCURS.

La notariatul cercual Serghis județul Bihor, plasa Tileagd, se caută un scriitor deplin versat în agendele notariale și cu purtare neescepționabilă, care să poseadă limba Statului.

Salar lunar 1,000 lei, și toată întreținerea în afară de haine de pat și de spălat. In caz că se va dovedi, că este apt și punctual se va majora salarul la suma de 1,400 lei lunar. Observ că gara este la Tileagd, pe linia principală Brașov-Oradiamare, de unde se poate veni la reședința notariatului cu trenul industrial.

Ofertele să se trimită pe adresa notariatului

Gheorghe Drilea,
notar cercual

CONCURS.

Dávid Árpád de 20 de ani cu 8 clase liceale și maturitate dorește a fi primit de practicant la un notariat. Leafa: toată întreținerea și 800 Lei pe lună. Adresa: Pachia, jud. Treiscaune.

Nr. 88/925.

Concurs.

Pentru complectarea postului de scriitor la notariatul cercual Cefa (plasa Salonta-Mare) se caută un tânăr, sau om in etate medie necăsătorit, cu cunoașterea perfectă a agendelor notariale. Salar 1500 Lei lunar, locuința, vipt, luminat încălzit gratuit. In caz dacă se dovedește că este om demn de a indeplini agendele notariale cu care va fi însărcinat, se va majora salarul până la 2000 Lei lunar.

Notar cercual.

„Cancelist începător (cu puțină praxă) necăsătorit, doresc a ocupa un asemenea post la un notariat, unde existența mi-ar fi asigurată. Garantez o putere de muncă sigură și neobositoare. Postul pot să-l ocup imediat. Rog trimiterea ofertei pe adresă: Cleer Francisc, Monoș-Petreu, jud. Bihor.“

Scriitor maghiar cu 14 ani praxă pe deplin vărsat în afacerile notariale caută post la un notariat mai mare.

Posede limba statului și-i căsătorit cu familie mică.

Adresa: Notariatul cercual Livadia de câmp, poșta Pui, jud. Hunedoara.

CONCURS.

La comuna Chier (jud. Arad) se primește un individ necăsătorit care în toată privința este versat în agendele notariale.

Salar lunar: 1200 Lei și întreținere la notar — fără spălat, apoi locuință.

Cunoștința perfectă a limbei Statului necondiționat e de lipsă.

Chier, la 18 Iunie 1925

Carol. Bognar,
notar.

Publicațiune.

La notariatul Petroman (plasa Ciacova jud. Timiș-Torontal, distanța de 3 Km de la gară și Ciacova) se caută un scriitor deplin vărsat în agendele administrative pe lângă intrare imediată

Salar lunar la început 1800 lei și i-se garantează o aprovizionare cu un preț favorabil redus Locuință gratuită și 6 m. lemne pe an și venitele după biletele de vite. La cei corepunzători li se va mări leafa în curând.

Petroman, la 4 Iunie 1925

Notar.

Notar calificat, cu praxă de 15 ani, posedă limba română, germană, maghiară și sârbească, caută un post de notar comunal sau cercual în județul Arad, Timiș-Torontal, Caraș Severin, Hunedoara, Bihor sau în județul Alba de jos. — Adresă: Demeter Ludovic subnotar, Petriș jud. Arad.

Notar diplomat cu 24 ani praxă, posedă limba statului, maghiară, germană caută un post ca notar substitut ori subnotar. Oferte cere sub „Notar“ postrestant Timișoara.

Subnotar cercual cu familia mică și cu praxă de 14 ani, posedă limba statului, maghiară, puțin germană și sârbească caută un post de subnotar comunal sau cercual în județul Arad, Timiș-Torontal, Caraș-Severin, Hunedoara. — Adresa:

Anton David
Livadia de câmp

Posta: Pui
Jud.: Hunedoara.

Primăria comunală Teremia-mare.

Nr. adm. 1518/1925.

Concurs.

Pentru complectarea postului de scrietor la notariatul comunal din Teremia-Mare plasa San Nicolaul-Mare, județul Torontal se caută o persoană, care deja are 1—2 ani în administrația comunală. Se pretinde a cunoaște la perfecție limba română și germană. Se cere ca respectivul să știe scria perfect la mașina de scris. Se cere să fie făcut armata, se preferă cei necăsătoriți. Domnișoare nu se accepta. Salar lunar este 2700 lei și în cazul când va fi găsit de apt și un venit de 3—400 lei lunar. Se notează, că cu 1. Ianuarie 1926 postul va fi retribuit și cu idemnizație de scumpete conform urcării prețurilor de pe piața. Postul este sistematizat, deci cu drept la penzie. Postul se poate ocupa cu 1. Septembrie a. c.

Teremia-mare, la 6 August 1925.

Notar.

Publicațiune.

Devenind vacant postul de subnotar al acestei comună prin încorporarea fostului subnotar, prin această public concurs pentru ocuparea acestui post. Retribuțiile sunt în afară de cele stabilite în normele de salarizare; 2009 Lei lunar adaus de scumpete din partea comunei și o cameră mobilată, cu încălzit și luminat în comun cu scriitorul comunal. Individul cu știință și experiență corespunzătoare va putea fi numit definitiv. Postul se poate ocupa la 1 August 1925. Postulanții se vor adresa subsemnatului.

Morișfeld, la 1 Iulie 1925.

Notar comunal